

Wigierski Park Narodowy
„Słońce, obłoki, jeziora, rzeki i lasy –
- to obrazy naszej małej ojczyzny Suwalszczyzny”.
Barbara Żylińska

Temat: Oceniamy krajobraz

Cele:

- ukazanie różnorodności krajobrazu,
- uchwycenie cech charakterystycznych dla danego miejsca,
- poznanie cech krajobrazu naturalnego i przekształconego przez człowieka.

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa.

Metoda: pogadanka, obserwacja, meta-plan, ćwiczeniowa.

Forma pracy: grupowa.

Miejsce i czas realizacji zajęć: cała trasa ścieżki *Las* lub *Suchary*, 2-3 godziny.

Środki dydaktyczne: karta pracy „Oceniamy krajobraz”, mapa Wigierskiego Parku Narodowego, filmy: *Widok* i *Do schyłku dnia*, przybory do pisania, kredki, arkusze szarego papieru.

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu – obejrzenie krótkich filmów *Do schyłku dnia* (10'35") – jest to filmowa impresja na temat polskiego krajobrazu, ukazująca zakątek pięknego Podlasia - ziemi zamkniętej w widłach Biebrzy i Narwi, jako przykład krajobrazu naturalnego; *Widok* (8'42) – impresja na temat dewastacji przyrody wokół Zagłębia Bełchatowskiego jako przykład krajobrazu przekształconego przez człowieka.
2. Krótka pogadanka nt. rodzajów krajobrazu. Praca techniką meta-planu, polegająca na tym, że uczestnicy zajęć zastanawiają się nad możliwościami zmiany zaistniałej sytuacji (przekształconego, zdewastowanego krajobrazu w wyniku działalności człowieka) na lepszą.

PROBLEM: Zdewastowana przyroda
wokół Zagłębia Bełchatowskiego

Jak jest?

.....
.....
.....
.....

Jak powinno być?

.....
.....
.....
.....

Co należy zrobić?

.....
.....

Wigierski Park Narodowy

3. Wyjście w teren. W wybranym miejscu ścieżki nauczyciel proponuje podział klasy na grupy wg następującej zabawy (*załącznik 2*): tnie kartki papieru na odpowiednio wiele kawałków, w zależności ile ma być osób w danej grupie. Na kartkach są podane definicje, np. krajobrazu, krajobrazu naturalnego, opis jakiegoś miejsca, cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka itp. Następnie poleca ciągnąć pojedyncze kawałki. Uczestnicy zajęć dobierają się tak, aby z tych fragmentów definicji powstała całość. Rozdaje utworzonym grupom karty pracy, aby zapoznały się z ich treścią. Udziela odpowiedzi na ewentualne pytania. Uwaga! Nauczyciel stara się zachęcić uczniów do samodzielnej pracy, by móc porównać efekty, przy minimalnej swojej pomocy.
4. Uczniowie zakresłają wybrane cechy w pierwszej kolumnie tabeli w karcie pracy i wpisują najbardziej charakterystyczny element miejsca w tabeli punktu 2.
5. Zatrzymuj grupę na kolejnych przystankach, aby umożliwić uczestnikom wypełnienie kart pracy.
6. Po wypełnieniu kart pracy, zatrzymaj grupę i porównaj określenia wpisane w tabelę. Zwróć uwagę na różnorodność cech dostrzeżonych przez różne osoby w jednym miejscu. Rozpocznij dyskusję na ten temat.
7. Zorganizuj zabawę *Kreatywne rysowanie* – podczas której grupy rysują obrazek z widzianego krajobrazu (*załącznik 2*). Należy podać symbole, które należy zastosować podczas rysowania obrazu, np. trójkąty, koła, kreski, linie faliste, drabinki, prostokąty, gwiazdki itp. Legendę rysunku tworzą uczniowie, wg własnego uznania. Na koniec rysowania organizujemy konkurs – co przedstawia ten rysunek? Grupy odgadują, jakie elementy zawiera rysunek.
8. Powrót do siedziby parku.

Literatura:

Griesbeck J. *Zabawy dla grup*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 1999.

Kaseta VHS, NFOŚiGW i MOŚZNiL, *Do schyłku dnia*, kasetę nr 7, Wytwórnia filmów Oświatowych i Programów Edukacyjnych, ZAIKS, Łódź 1995.

Kaseta VHS, NFOŚiGW i MOŚZNiL, *Widok*, kasetę nr 10, Wytwórnia filmów Oświatowych i Programów Edukacyjnych, ZAIKS, Łódź 1995.

Wiesława Malinowska

Dzielenie się na grupy – losowanie karteczek.

✂ -----

Krajobraz jest to zespół różnych ekosystemów, wzajemnie przenikających, np.: leśnych, łąkowych, jeziornych, torfowiskowych i innych (poszukaj wśród kolegów i koleżanek tych 4 ekosystemów).

✂ -----

- leśnych - / - łąkowych - / - jeziornych - / - torfowiskowych i innych. /

✂ -----

Ze względu na stopień rozwoju gospodarki ludzkiej można wyróżnić cztery podstawowe typy krajobrazów: k. pierwotny, k. naturalny, k. antropogeniczny (kulturowy), k. zdewastowany (odszukaj wśród kolegów i koleżanek wymienione typy krajobrazów).

✂ -----

krajobraz pierwotny - / - krajobraz naturalny - / - krajobraz zdewastowany .

✂ -----

- krajobraz antropogeniczny (kulturowy) - / - jezioro - / - droga -

✂ -----

Na Twój krajobraz składają się następujące elementy: jezioro, droga, plaża (*odszukaj wśród kolegów i koleżanek wyróżnione elementy*).

✂ -----

Twój krajobraz składają się z takich elementów, jak: słupy telefoniczne, domy, droga szybkiego ruchu (*odszukaj wśród kolegów i koleżanek wyróżnione elementy*).

✂ -----

- słupy telefoniczne - / - domy - / - droga szybkiego ruchu. / - plaża.

✂ -----

W skład krajobrazu wchodzi elementy biotyczne i abiotyczne, np.: klimat, woda, powietrze, gleba. (*odszukaj wśród kolegów i koleżanek wyróżnione elementy*).

✂ -----

- klimat - / - woda - / - powietrze - / - gleba. /

✂ -----

W skład krajobrazu wchodzi elementy abiotyczne i biotyczne, np.: rośliny, zwierzęta i drobnoustroje (*odszukaj wśród kolegów i koleżanek wyróżnione elementy*).

✂ -----

- rośliny - / - zwierzęta - / - drobnoustroje. /

OCENIAMY KRAJOBRAZ

1. Zakreśl wyrazy opisujące, jak odbierasz każde z tych miejsc (możesz dodać również własne określenia):

Przystanek I siedziba WPN	Przystanek II Suchar I	Przystanek III Jezioro Czarne	Przystanek IV Suchar IV-wieża
piękne (urocze)	piękne (urocze)	piękne (urocze)	piękne (urocze)
ciepłe	ciepłe	ciepłe	ciepłe
zimne	zimne	zimne	zimne
widne	widne	widne	widne
zacienione	zacienione	zacienione	zacienione
suche	suche	suche	suche
wilgotne	wilgotne	wilgotne	wilgotne
stromie	stromie	stromie	stromie
zalesione	zalesione	zalesione	zalesione
pagórkowate	pagórkowate	pagórkowate	pagórkowate
równinne	równinne	równinne	równinne
ciche	ciche	ciche	ciche
spokojne	spokojne	spokojne	spokojne
zniszczone	zniszczone	zniszczone	zniszczone
gwarne	gwarne	gwarne	gwarne
zaśmieczone	zaśmieczone	zaśmieczone	zaśmieczone

2. Co, Twoim zdaniem, jest najbardziej charakterystycznym elementem każdego z tych miejsc?

Spróbuj nazwać tę rzecz jednym krótkim wyrażeniem, np.: *hałasujący ludzie, zdewastowane środowisko, piękne krajobrazy, dzika przyroda, bogactwo zapachów...* Posłuż się wcześniejszymi wyrazami.

Przystanek I siedziba WPN	Przystanek II Suchar I	Przystanek III Jezioro Czarne	Przystanek IV Suchar IV-wieża widokowa

3. Przy każdym przystanku dobierz słowa, które opisują krajobraz (możesz dodać własne określenia):

Jezioro otoczone lasem, ścięte drzewa przez bobry, plaża, tablica informacyjna, samochody, pomosty, wieża widokowa, żeremie bobrowe, nory, kanały, parking, chodniki, duży budynek, mrowisko, kolektory słoneczne, pło torfowcowe, kąpielisko, toalety i prysznice, ławeczki,

Przystanek I siedziba WPN	Przystanek II Suchar I	Przystanek III Jezioro Czarne	Przystanek IV Suchar IV-wieża

4. Naszkicuj miejsce, w którym czułeś się najlepiej. Ułóż krótki wiersz o tym miejscu.

.....
.....
.....
.....
.....

Załącznik 2

Kreatywne rysowanie

Narysuj obrazek z wcześniej zaobserwowanego krajobrazu za pomocą wymyślonej symboliki. Możesz posłużyć się następującymi oznaczeniami:

